

Ārstēšanās ilgums slimniekiem ar ekstensīvi rezistentu tuberkulozi

Linda Levanoviča^{1,2}, Līga Kukša^{2,3}, Vija Riekstiņa²

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Tālākizglītības fakultāte, Latvija

² Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca,

stacionārs "Tuberkulozes un plaušu slimību centrs", Latvija

³ Rīgas Stradiņa universitāte, Infektoloģijas un dermatoloģijas katedra, Latvija

Ievads. Zāļu rezistentas tuberkulozes problēma Latvijā ir viena no augstākajām Eiropas Savienībā. Multirezistentas tuberkulozes (MR TB), kad rezistence ir pret visefektīvākajiem prettuberkulozes medikamentiem rifadīnu un izoniazīdu, ir grūtāk ārstējama, ārstēšanas kurss ir garāks un arī izmaksas lielākas, salīdzinot ar zāļu jutīgu tuberkulozi. Ekstensīvi rezistentas (*extensively drug-resistant*) tuberkuloze (XDR TB) ir multirezistence vienlaikus ar rezistenci pret kādu no fluorhinoloniem (ofloksacīnu, levofloksacīnu, moksifloksacīnu) un vienu no 2. rindas injicējamiem medikamentiem (kanamicīnu, kapreomicīnu vai amikacīnu). Šajā gadījumā ir ierobežots medikamentu skaits, kurus var lietot ārstēšanas režīmā, biežāk sastopamas zāļu blaknes, nepieciešami jauni, dārgi medikamenti, to lietošana ir ilgstoša un izmaksas ir ļoti lielas.

Darba mērķis ir noskaidrot ārstēšanās ilgumu slimniekiem ar ekstensīvi rezistentu tuberkulozi Latvijā laikposmā no 2000. līdz 2010. gadam.

Materiāls un metodes. Tika analizēti dati no Valsts tuberkulozes slimnieku reģistra un pacientu medicīniskajām kartēm par desmit gadu periodu. Kopā tika analizēti 129 pacientu dati. Tika apkopota informācija par pacientu dzimumu, vecumu vai pacientam šī ir pirmreizēja saslimšana, kāds bija ārstēšanās rezultāts un ilgums.

Rezultāti. No 2000. līdz 2010. gadam Latvijā tika reģistrēti 129 XDR TB slimnieki, lielākā daļa (66,7%) no tiem bija vīrieši, kuru vidējais vecums bija 40,5 gadi (jaunākais slimnieks bija 14 gadus vecs, vecākais – 65). Savukārt 33,3% no saslimušajiem bija sievietes, kuru vidējais vecums bija 39 gadi (jaunākā bija 17 gadus veca, vecākā – 73). Primāra saslimšana ar XDR tuberkulozi tika konstatēta 55,5% pacientu (n = 71), bet iegūta rezistence – 44,5% (n = 57). Analizējot ārstēšanās rezultātu, tika konstatēts, ka 49,6% pacientu ārstēšanās kursu pabeiguši kā izārstēti, 0,8% – ārstēšanas kursu pabeiguši, 28,3% – ārstēšana bijusi neveiksmīga, 15,7% – pārtrauca ārstēšanos un 5,4% – miruši. Vidējais ārstēšanās ilgums bija 520 dienas (Me = 530), bet ārstēšanās ilgums pacientiem, kuri pabeidza ārstēšanās kursu kā izārstēti, bija vidēji 639 dienas.

Secinājumi. Slimniekiem ar XDR TB ārstēšanās ilgums ir vidēji 520 dienas. Vidējais ilgums pacientiem, kuri pabeidza ārstēšanās kursu kā izārstēti, bija 639 dienas, kas ir gandrīz 3,6 reizes ilgāks, nekā ar zāļu jutīgu plaušu tuberkulozi, kur ārstēšanās ilgums ir 180 dienas (6 mēneši). Ņemot vērā, ka XDR TB slimniekiem ir ļoti ierobežotas terapijas iespējas, tomēr puse no tiem pabeidza ārstēšanās kursu kā izārstēti. Tuberkulozes ārstēšanā ir nepieciešami jauni medikamenti, kuri iedarbotos uz visām tuberkulozes baktērijām, un jauni ārstēšanas režīmi, kas ļautu samazināt ārstēšanās ilgumu un samazinātu lielās izmaksas.